

7/5491

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.12.0.APK.0.07-211 2252
KONU: Yazılı Soru Önergesi

18 NİSAN 2005 /04/2005

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 04.04.2005 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-10206 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde gönderilen, Afyonkarahisar Milletvekili Reyhan BALANDI'ya ait 7/5491 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sami GÜÇLÜ
Bakan

EKLER:

1- Görüş 7/5491 (3 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ**Önerge Sahibi****: Reyhan BALANDI****Afyonkarahisar Milletvekili****Önerge No****: 7/5491**

SORU 1) Çiftçi nüfusu toplam nüfusumuzun yüzde kaçını oluşturmaktadır? 2005 yılı bütçesinde tarımsal destek için konulan ödeneğin bütçeye oranı nedir?

CEVAP 1) 2000 yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre kırsal kesimde yaşayan nüfus oranı %35 oranına düşmüştür. Ancak, bu oran kırsal kesimde yaşayan tarım dışı faaliyetlerle geçimini sürdüren nüfusu içermekte olup, tarımdan geçimini sağlayan nüfusun, toplam nüfusun %30-33'nü oluşturduğu tahmin edilmektedir. Tarım nüfusu tam zamanlı işgücü yanında yarı aktif kadın, çocuk ve yaşlı kesimi de içermektedir.

Bakanlığımızın 2005 yılı Genel Bütçe toplamı 4 milyar 421 milyon 870 bin YTL'dir. Bunun; 809 milyon 281 bin YTL'si cari, 81 milyon 843 bin YTL'si yatırım, 90 milyon 451 bin YTL'si borç verme ve 3 milyar 440 milyon 255 bin YTL'si transfer bütçesidir. Bakanlık Genel Bütçesi içerisinde %77,5'lik oran ile tarımın desteklenmesine ayrılan miktar 3 milyar 428 milyon 100 bin YTL'dir. Buna ek olarak kredi desteği ve Tarım Reformu Uygulama Projesi (ARIP) transferleri ile destekleme miktarı 3 milyar 495 milyon YTL'ye ulaşmaktadır.

SORU 2) Son beş yıl itibariyle, tarım nüfusunun Milli Gelirden aldığı pay nedir?

CEVAP 2)

Tablo-1: Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)

Yıllar	GSMH(Trilyon TL) (Cari Fiyatlarla)	GSMH (Milyon \$)	Tarımsal GSMH (Trilyon TL) (Cari Fiyatlarla)	Tarımsal GSMH (Milyon \$)
2000	125 596	201 316	17 541	34 022
2001	176 484	143 979	21 521	18 861
2002	275 032	181 654	32 115	21 799
2003	356 681	239 235	42 126	28 086
2004	428 932	299 475	48 395	33 788(*)

Kaynak: DPT, DİE

(*) Hesaplama

Son yıllarda tarım sektörünün GSMH içerisindeki payı göreceli olarak düşüş göstermektedir. 2000 yılında %16 dolaylarında gerçekleşen bu oran 2003 yılında %12 ve 2004 yılında ilk tahminlere göre %10 dolaylarındadır.

SORU 3) Aynı dönemde tarımsal gelirler nasıl bir seyir izlemiştir?

CEVAP 3)

Tablo-2: Kişi Başına Gayri Safi Milli Hasıla

Yıllar	Kişi Başına GSMH (Bin TL) (Cari Fiyatlarla)	Kişi Başına GSMH (\$)	Tarımda Kişi Başına GSMH(\$)
2000	1 862 889	2 987	1 460
2001	2 579 911	2 105	792

2002	3 963 682	2 619	916
2003	5 044 135	3 383	1 180
2004	5 974 440	4 172	1 209(*)

Kaynak: DPT, DİE

(*) Geçici tahmin

2001 yılında tarımsal gelirden ortaya çıkan azalış 2000 yılında pilot uygulama olarak başlatılan 2001 yılında ülke geneline yaygınlaştırılan Doğrudan Gelir Desteği uygulaması ile bir ölçüde telafi edilmiş, tarımda gelir 2003 yılından itibaren artış eğilimine girmiştir.

SORU 4) Son iki yılda ekili alanlarda azalma olduğu • iddia edilmektedir. Bu iddialar doğru mudur? Doğru ise, tarımdaki küçülmenin gerekçesi nelerdir?

CEVAP 4) 2003 yılında ortaya çıkan değişimlerin büyük bir çoğunluğu bölgesel hava koşullarından ileri gelmektedir. Ekim alanındaki daralma ve üretim düşüşlerinin bir diğer nedeni 2000 yılında destekleme alımları ve girdi sübvansiyon uygulamalarının kaldırılmasıyla bağlantılıdır.

Son yıllarda üretim kotası nedeniyle daraltılan alanlar dışında tarım alanlarında önemli azalışlar kaydedilmemiştir. Buna karşın, 2004 yılında uygun ekolojik koşullar yanında süne mücadelesinde sağlanan başarı ile birlikte hububat üretiminde yaklaşık %10 oranında artış kaydedilerek, buğday üretiminde 21 milyon ton'a ulaşılmıştır. Üretim açığımız olan ayçiçeğinde %12-13 oranında üretim artışı sağlanırken, mısırdaki önceki yıllarda aynı seviyelerde seyreden üretim miktarı %7 oranında artarak 3 milyon ton'a ulaşmıştır. Baklagillerde geçen yıla göre ortalama %6 oranında kaydedilen üretim artışı, mercimek ve nohutta %10 dolaylarında gerçekleşmiştir. Bitkisel ürünlerde kaydedilen artışa paralel olarak, Hayvancılığın Desteklenmesine İlişkin Karar'ın da etkisiyle hayvansal ürünlerde üretim miktarında önemli oranda bir artışın gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bu gelişmelere paralel olarak, 2004 yılında tüm sektörlerde büyüme kaydedilmiştir. Tarım sektöründe, 1987 yılı fiyatları ile 2003 yılında %-2,5 olarak kaydedilen büyüme hızının 2004 yılında %2 olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, tarımda özel sektör yatırımları ekonomik sağlanan istikrarla artmaya başlamış, 2002 yılında özel sektör yatırımlarında tarımın payı %1,9 iken 2003 yılında 2,7 ve 2004 yılında 2,8'e yükselmiş, aynı zamanda kamu yatırımlarında da denge sağlanmıştır.

SORU 5) OECD ülkelerinde tarıma yapılan destekler bakımından Türkiye nasıl bir konumda bulunmaktadır? Bu durumu Türk tarımının geleceği bakımından nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP 5) Üretici Destek Tahmini (ÜDT): Tüketiciler ve vergi mükelleflerinden üreticilere yapılan transferleri gösterir. Bu transferler; pazar fiyat desteği, doğrudan ödemeler, girdi destekleri, faiz sübvansiyonları, genel hizmetler ve teşviklerle ilgili ödemeleri kapsamaktadır. Türkiye'de net ÜDT'i OECD ülkeleri arasında düşük düzeydedir. 1986-88 yıllarında ortalama %16 ve 2002 yılında %20 olan bu değer, geçici verilere göre 2004 yılında %27 dolaylarında gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

Tüketici Destek Tahmini (TDT): Tüketici ve vergi mükelleflerinden üreticilere yapılan transferleri gösterir, eksi değer uygulanan politikalar sonucunda tüketicilere yansıyan izafi vergi yükünü ifade eder.

Toplam Transferler: Genel Bütçe ve diğer kaynaklardan tarım kesimindeki kamu kuruluşlarına yapılan transferlerin tümünü kapsamaktadır. Bu miktar tarıma yapılan destek anlamına gelmemektedir.

Tablo-3: Toplam Transferlerin GSMH'ya Oranı (%)

Ülkeler	1986-88	2001	2002	2003(*)
Türkiye	3,57	2,89	4,44	4,41
ABD	1,46	0,99	0,88	0,86
Avrupa Birliği (25)	2,68	1,27	1,24	1,32
Japonya	2,34	1,37	1,37	1,33
Avustralya	0,79	0,32	0,31	0,30
Yeni Zelanda	1,71	0,24	0,39	0,42
Kanada	1,68	0,75	0,84	0,86
Meksika	0,68	1,28	1,49	1,08
OECD	2,32	1,22	1,19	1,19

Kaynak: OECD, 2004

Türkiye'de toplam transferler yıllara göre değişmekle birlikte, GSMH içinde aldığı %3-4 oranındaki payı ile diğer ülkelerden oldukça yüksektir. Bununla beraber, ülkemizde tarım sektörünün GSMH'ya olan %10-15'lik katkısı ve tarım nüfusu diğer ülkelere göre yüksektir. Tarımın GSMH içindeki payı ABD'nde %1,7 ve AB'nde %1,9; tarıma yapılan transferlerin GSMH içindeki payı son yıllarda ABD'nde yaklaşık %1 ve AB'nde ortalama %1.3 dolaylarındadır.

Ancak, OECD tarafından ortaya koanan yöntem yardımıyla tarım sektörüne yapılan transferlerin değerlendirilmesinde, ulaşılan değerler arasında ülkelere göre büyük farklılıklar gözlenmektedir. Ancak, göstergeler yoluyla yapılan bu karşılaştırmalar, uygulanan yöntem ve ürün kapsamı tarım sektörünün mevcut yapısal özelliklerini yeterince yansıtmamaktadır.